

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

7 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 7 lutego 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej T. spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 21 marca 2022 r., VII AGa 805/20,

w sprawie z powództwa L. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

przeciwko T. spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

**1. uchyla zaskarżony wyrok w pkt II i pkt I ppkt 2, w części,
w jakiej została oddalona apelacja strony pozwanej od wyroku
Sądu Okręgowego w Warszawie z 8 lipca 2020 r., XX GC 619/18,
w zakresie:**

**a) zasądzającym od strony pozwanej na rzecz strony
powodowej skapitalizowane ustawowe odsetki za opóźnienie od
dnia 7 marca 2017 r. do dnia 24 maja 2018 r. od kwoty
przewyższającej kwotę 100 000 (sto tysięcy) euro;**

**b) zasądzającym od strony pozwanej na rzecz strony
powodowej ustawowe odsetki za opóźnienie za okres od dnia**

25 maja 2018 r. do dnia zapłaty od kwoty przekraczającej sumę kwoty 100 000 (sto tysięcy) euro oraz kwoty skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty 100 000 (sto tysięcy) euro za okres od dnia 7 marca 2017 r. do dnia 24 maja 2018 r.;

c) zasądzającym od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwotę 200 (dwieście) USD (franszyza redukcyjna);

d) rozstrzygającym o kosztach procesu,

a ponadto w pkt III w odniesieniu do orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego i w tych granicach sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego;

2. oddala skargę kasacyjną w pozostałej części.

Władysław Pawlak

Paweł Grzegorzczak

Dariusz Zawistowski

[PG]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 lipca 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od T. S.A. w W. na rzecz L. sp. z o.o. w W. kwotę 841 693,09 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 25 maja 2018 r. do dnia zapłaty (pkt 1) oraz ustalił, że strona pozwana ponosi koszty procesu, których rozliczenie pozostawił referendarzowi sądowemu (pkt 2).

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2009 r. strony łączyła umowa ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przewoźnika. Integralną częścią umowy były ogólne warunki ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej operatora transportowego z 25 września 2000 r. (dalej: „o.w.u.”). Strona pozwana udzieliła ochrony ubezpieczeniowej stronie powodowej w zakresie odpowiedzialności cywilnej z tytułu przewozu na podstawie listu przewozowego CMR, a zatem zgodnie z przepisami konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów, za szkody rzeczowe powstałe

m.in. na skutek wydania towaru osobie nieuprawnionej. Suma ubezpieczenia została ustalona na kwotę 500 000 euro za każde zdarzenie, z zastrzeżeniem podlimitu, który stanowiła kwota 100 000 euro za jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia (do wyczerpania) dla szkód powstałych wskutek wydania towaru osobie nieuprawnionej. Strona pozwana nie ponosiła odpowiedzialności za szkody powstałe z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa ubezpieczającego (strony powodowej) lub osób, za które ponosi odpowiedzialność, przy czym za osoby te uważało się właścicieli spółki, członków zarządu, prokurentów i pełnomocników. Od wysokości należnego odszkodowania strona pozwana mogła potrącić kwotę franszyzy redukcyjnej, w wysokości 200 dolarów.

W dniu 4 listopada 2009 r. T. sp. z o.o. w G. zleciła stronie powodowej dostarczenie 1288 sztuk monitorów marki [...] do siedziby spółki T. w Holandii. Strona powodowa za pośrednictwem internetowej giełdy transportowej zleciła wykonanie przewodu tych towarów partnerowi biznesowemu F [...], który z kolei zlecił wykonanie tej usługi przewozowej spółce F.1 [...], która udzieliła zlecenia przewozowego A. M., prowadzącej działalność gospodarczą pod firmą T [...], i której pracownicy załadowali towar w siedzibie spółki T. na dwie ciężarówki. Dostarczenie towaru wyznaczono na 12 listopada 2009 r. Pracownik firmy A. M. otrzymał wiadomość SMS z informacją o zmianie miejsca wydania towaru firmie [...], przy czym spółka T [...] nigdy nie wydała dyspozycji zmiany miejsca dostawy towaru. Towar dowieziono do M. i przekazano niezidentyfikowanej osobie posługującej się pieczęcią firmy [...]. W toku postępowania karnego ustalono, że towar został skradziony, przy czym na skutek czynności operacyjnych organów ścigania odzyskano 749 monitorów.

Wyrokiem z 18 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku skazał sprawców tego czynu polegającego na oszukańczym wprowadzeniu w błąd pracowników strony powodowej i sprawców czynu polegającego na pomocy w rozładunku i ukryciu monitorów.

Pozwem z 6 grudnia 2010 r. spółka T. domagała się zasądzenia od spółki L. oraz A. M. kwoty 528 908,90 zł z ustawowymi odsetkami od 11 grudnia 2009 r. do dnia zapłaty. W piśmie z 10 października 2011 r. T.2 w W. odmówiła wypłaty odszkodowania, wskazując na brak odpowiedzialności ubezpieczyciela, zaś w

piśmie z 14 marca 2012 r. odmówiła przystąpienia do tamtej sprawy w charakterze interwenienta ubocznego. 14 października 2016 r. (po uprawomocnieniu się wyroku uwzględniającego powództwo) strona powoda i spółka T. zawarły pozasądowe porozumienie, stosownie do którego strona powodowa zobowiązała się zapłacić spółce T. kwotę 528 908,90 zł wraz z odsetkami wyliczonymi za okres od 11 grudnia 2009 r. do dnia 4 października 2016 r. w kwocie 180 336,20 zł oraz kosztami procesu w tym: 33 646 zł (opłata od pozwu i minimalne wynagrodzenie za zastępstwo procesowe za pierwszą instancję); 5400 zł (jako zwrot kosztów postępowania za drugą instancję) oraz 7123 zł (tytułem dopłaty do zwrotu kosztów postępowania wynikającej z treści postanowienia referendarza sądowego), a także kwotę 86 278,99 zł z tytułu skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty wskazanej w zgłoszeniu szkody, tj. od kwoty 748 291,10 zł za okres od 7 marca 2017 r. do dnia poprzedzającego wniesienie pozwu, tj. 24 maja 2018 r., w trzech ratach płatnych odpowiednio do 17 października, 15 listopada i 15 grudnia 2016 r. Strona powodowa w wykonaniu porozumienia uiszczała na rzecz spółki T. kwotę 748 291,10 zł.

Sąd Okręgowy uznał, że strony objęły zakresem umowy odpowiedzialności cywilnej także szkody powstałe w wyniku rażącego niedbalstwa, chyba że chodziłoby o rażące niedbalstwo powódki lub osób, za które powódka ponosi odpowiedzialność tj. właścicieli spółki, członków zarządu, prokurentów i pełnomocników. Sąd pierwszej instancji nie znalazł podstaw do ograniczenia odpowiedzialności pozwanej do wysokości sumy ubezpieczenia, czyli do kwoty 100 000 euro, ponieważ wydanie towaru osobie nieuprawnionej, z czym polisa ubezpieczeniowa takie ograniczenie wiązała, nie stanowiło jedynej przyczyny powstania szkody. Pierwotnym zdarzeniem wywołującym szkodę było popełnienie umyślnego przestępstwa oszustwa wobec dalszego przewoźnika, tj. A. M., a także paserstwa. Gdyby więc doszło do popełnienia jedynie oszustwa policja zdołałaby odzyskać sprzęt w całości.

Na zasadzoną kwotę (841 693,09 zł) składa się należność główna 755 414,10 zł (stanowiąca równowartość kwot zapłaconych przez stronę powodową na rzecz T. w ramach naprawienia szkody, czyli 748 291,10 zł + 7123 zł. jako dodatkowe koszty postępowania zasądzone postanowieniem referendarza sądowego) oraz kwota 86 278,99 zł (skapitalizowane odsetki za

opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 748 291,10 zł za okres od 7 marca 2017 r. do 24 maja 2018 r., tj. do dnia poprzedzającego złożenie pozwu, czyli 24 maja 2018 r.).

W wyniku apelacji strony pozwanej, zaskarżającej wyrok Sądu Okręgowego w całości, Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił częściowo wyrok Sądu pierwszej instancji w ten sposób, że oddalił powództwo o zapłatę kwoty 22 705 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych (pkt I ppkt 1), zaś w miejsce odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, zasądzonych od kwoty 841 693,09 zł od dnia 25 maja 2018 r. do dnia zapłaty, zasądził od strony pozwanej na rzecz strony powodowej ustawowe odsetki za opóźnienie od kwoty 818 988,09 zł od dnia 25 maja 2018 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałej części (pkt I ppkt 2). Ponadto Sąd drugiej instancji ograniczył odpowiedzialność strony pozwanej za zapłatę zasądzonej kwoty 755 414,10 zł do wysokości sumy ubezpieczenia, tj. do kwoty 100 000 euro (pkt I ppkt 3). Oddalił apelację w pozostałej części (pkt II) i zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej kwotę 21 042,50 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd odwoławczy przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, a ponadto dodatkowo ustalił, że pracownik strony powodowej O. W. (obecnie B.) zleciła za pośrednictwem internetowej giełdy transportowej wykonanie przewozu F [...], bez uprzedniej weryfikacji tego podmiotu i nie interesowała się już tym, komu ten podmiot powierzył wykonanie przewozu, jak i dalszymi losami ładunku, aż do momentu zawiadomienia strony powodowej, że towar nie został dostarczony do miejsca przeznaczenia.

W ocenie Sądu *ad quem*, w świetle znowelizowanego od dnia 13 kwietnia 2007 r. art. 827 § 1 k.c., skutek wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela obejmuje tylko umyślne działania ubezpieczającego bądź ubezpieczonego. Działania zaś osób, za które ponosi on odpowiedzialność na mocy innych przepisów, są irrelewantne, chyba że zarazem są to osoby pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym (art. 827 § 3 k.c.). W przypadku umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej strony mogą modyfikować zasady odpowiedzialności

ubezpieczyciela, w tym rozszerzyć katalog przypadków nieobjętych ochroną ubezpieczeniową w stosunku do reguły wyrażonej w art. 827 § 1 k.c., według której tylko wina własna ubezpieczającego (umyślna lub nieumyślna w postaci rażącego niedbalstwa) wyłącza odpowiedzialność ubezpieczyciela. W stanie faktycznym sprawy wskazana w polisie klauzula reprezentantów nie obejmuje pracowników powodowej spółki. Za szkody wyrządzenie przez te osoby przy wykonywaniu powierzonych im czynności strona powodowa odpowiada wobec osób trzecich na podstawie art. 430 k.c.

Sąd Apelacyjny uznał za uzasadniony zarzut naruszenia art. 4 ust. 1 i art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, ponieważ dochodzone w tej sprawie roszczenie, mające charakter regresowy, nie ma źródła w umowie. Ponadto Sąd odwoławczy uznał za konieczne wprowadzenie przewidzianego w umowie ubezpieczenia ograniczenia odpowiedzialności strony pozwanej do wysokości sumy ubezpieczenia w kwocie 100 000 euro, a to ze względu na wydanie towaru osobie nieuprawnionej.

W skardze kasacyjnej strona pozwana zaskarżyła wyrok Sadu Apelacyjnego w zakresie, w jakim zostały zasądzone odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty przewyższającej kwotę 100 000 euro od dnia 25 maja 2018 r. do dnia zapłaty (pkt I ppkt 2) oraz skapitalizowane odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty przewyższającej kwotę 100 000 euro od dnia 7 marca 2017 r. do dnia 24 maja 2018 r., a ponadto w zakresie zasądzającym kwotę 200 dolarów, która stanowi franszyzę redukcyjną oraz na skutek braku zmiany sposobu rozliczenia kosztów za pierwszą instancję, pomimo przegrania przez pozwaną procesu w połowie (pkt II). Zarzuciła naruszenie: 1) prawa materialnego, tj. a) art. 481 § 1 k.c. przez przyjęcie, że pozwana może pozostawać w opóźnieniu z zapłatą sumy pieniężnej, co do której powództwo zostało oddalone i pozwana nie była zobowiązana do jej zapłaty, w sytuacji gdy pozwana zobowiązana jest zapłacić odsetki ustawowe za opóźnienie od 7 marca 2017 r. do 24 maja 2018 r. jedynie od kwoty 100 000 euro, a nie od kwoty 748 291,10 zł, zaś od dnia 25 maja 2018 r. do dnia zapłaty, ale jedynie od kwoty 100 000 euro, a nie od 818 988,09 zł; b) art. 65 § 2 k.c. w zw. z pkt III polisy ubezpieczeniowej, stanowiącej potwierdzenie zawarcia umowy ubezpieczenia oraz § 13 ust. 9 o.w.u. przez nieuwzględnienie franszyzy redukcyjnej i zaniechanie

pomniejszenia odszkodowania o kwotę 200 dolarów; 2) prawa procesowego, tj. art. 100 zd. 1 i 2 k.p.c. przez przyjęcie, że pomimo wygrania postępowania w „niemal 50%” brak jest podstaw do zmiany zasady orzekania o kosztach postępowania pierwszo-instancyjnego, w postaci zniesienia kosztów zastępstwa procesowego i stosunkowego rozdzielenia kosztów sądowych. We wnioskach kasacyjnych skarżąca domagała się uchylenia i zmiany wyroku Sądu odwoławczego w zaskarżonej części przez oddalenie powództwa oraz orzeczenie, że powód wygrał proces w części i na tej podstawie dokonanie stosunkowego rozdzielenia kosztów postępowania za pierwszą instancję oraz zniesienia kosztów zastępstwa procesowego między stronami, ewentualnie uchylenie wyroku Sądu drugiej instancji w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, w obu przypadkach z uwzględnieniem kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Stosownie do art. 319 k.p.c. jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności, przy czym, jak stanowi art. 319¹ k.p.c., jeżeli z czynności prawnej, ustawy albo orzeczenia sądowego będącego źródłem zobowiązania wynika, że świadczenie pieniężne może być spełnione wyłącznie w walucie obcej, sąd, uwzględniając powództwo, zastrzega, że spełnienie tego świadczenia nastąpi wyłącznie w walucie obcej (zob. też art. 798¹ § 1 k.p.c.).

Jakkolwiek odpowiedzialność osobista majątkiem za dług jest w zasadzie nieograniczona, ale w niektórych przypadkach może wystąpić ograniczenie polegające na tym, że odpowiedzialność dotyczy tylko pewnej wyodrębnionej masy majątkowej dłużnika, stanowiącej w jego majątku osobną całość i wówczas wierzytelność może być zaspokojona tylko ze składników tej masy majątkowej (np. art. 41 § 2 k.r.o., art. 1030 k.c.). Ograniczenie odpowiedzialności osobistej dłużnika może też sprowadzać się do odpowiedzialności całym majątkiem, bez ograniczenia jego składników, ale do pewnej wysokości ograniczonej ilościowo (kwotowo), bez

względu na wysokość długu (np. art. 1031 § 2 k.c., art. 54⁴ zd. 2 k.c.). Tytuł egzekucyjny powinien określać w sposób definitywny i szczegółowy wszystkie elementy uprawnień wierzyciela i obowiązków dłużnika, które będą miały znaczenie w postępowaniu egzekucyjnym, w celu wykonania tytułu wykonawczego (art. 837 k.p.c., zob. też uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 11 października 2019 r., V CSK 287/18).

Ze względu na przyjętą w zaskarżonym wyroku konstrukcję rozstrzygnięcia strona pozwana ma niewątpliwy interes prawny w jego zaskarżeniu, gdyż orzeczone w pkt I ppkt 3 ograniczenie odpowiedzialności do kwoty 100 000 euro odnosiło się do zasądzonej w pkt 1 wyroku Sądu pierwszej instancji (po uwzględnieniu pkt I ppkt 2 reformatoryjnego wyroku Sądu odwoławczego) kwoty należności głównej w wysokości 755 414, 10 zł (jako sumy kwoty 528 908,90 zł, stanowiącej wartość skradzionych i nieodzyskanych przez spółkę z o.o. T. w G. monitorów, kwoty 180 336,20 zł z tytułu ustawowych odsetek od kwoty 528 908,90 zł za okres od 11 grudnia 2009 r. do 4 października 2016 r. oraz kwoty 46 169 zł z tytułu kosztów procesu za obie instancje w sprawie z powództwa spółki z o.o. T. w G. przeciwko powodowej spółce o zapłatę odszkodowania w kwocie 528 908,90 zł z ustawowymi odsetkami od 11 grudnia 2009 r.), a zatem w świetle reformatoryjnego wyroku Sądu drugiej instancji strona powodowa zobowiązana jest do zapłaty - oprócz równowartości 100 000 euro - skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty 748 291,10 zł (jest to kwota, którą strona powodowa zapłaciła spółce z o.o. T. w G.) za okres od 7 marca 2017 r. do 24 maja 2018 r. (tj. kwota 63 573,99 zł) oraz ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty 818 988,90 zł (755 414,10 + 63 573, 99) od dnia 25 maja 2018 r. do dnia zapłaty.

2. Konstrukcja wyroku Sądu drugiej instancji (w zakresie pkt I ppkt 2 i 3) jest wadliwa, ponieważ z jednej strony Sąd odwoławczy zastrzegł na rzecz pozwanej prawo powoływania się na ograniczenie odpowiedzialności do kwoty 100 000 euro w odniesieniu do kwoty należności głównej w kwocie 755 414,10 zł, a z drugiej strony, nie orzekł jednoznacznie, czy w takiej sytuacji występuje stan opóźnienia w spełnieniu świadczenia w zakresie kwoty odpowiadającej 100 000 euro, a jeśli tak to od jakiej konkretnie daty. Występuje więc luka orzecznicza w zakresie skonkretyzowania - w pkt I ppkt 2, w kontekście treści pkt I. ppkt 3 zaskarżonego

wyroku - wysokości zobowiązania odsetkowego strony pozwanej, tj. od jakiej kwoty wyrażonej w PLN naliczane są te odsetki. Ponadto brak określenia w pkt I ppkt 2 i 3 zaskarżonego wyroku daty, według której miarodajny jest kurs euro, sugeruje, że powinien to być kurs z daty spełnienia przez pozwaną świadczenia (dobrowolnie albo przymusowo). Problem jednak w tym, że w takiej sytuacji strona powodowa korzystałaby z waloryzacji kwoty 100 000 euro (tj. przeliczenia tej kwoty z euro na PLN po kursie z chwili spełnienia świadczenia), a dodatkowo przysługiwałyby jej odsetki ustawowe za opóźnienie od zwaloryzowanej kwoty 100 000 euro (według kursu z chwili spełnienia świadczenia) za okres od 7 marca 2017 r.

Po drugie, w sprawie nie zachodziły przesłanki do zastosowania art. 319 k.p.c. Przede wszystkim bowiem górną granicą sumy ubezpieczenia OC strony powodowej za szkodę, ze względu na okoliczności jej wyrządzenia (wydanie towaru osobie nieuprawnionej), stanowiła kwota 100 000 euro (pkt II.2.6 polisy ubezpieczeniowej k. 51-52). Zgodnie z pkt III. 13. 14 o.w.u., stanowiących integralną część umowy ubezpieczenia OC (k. 50 i 70), jeżeli uprawniony do odszkodowania ma miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium RP, odszkodowanie wypłacane jest PLN, zaś przeliczenie walut obcych na PLN dokonywane jest przy zastosowaniu kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski (dalej: „NBP”), obowiązującego w dniu wystawienia polecenia wypłaty odszkodowania.

Wobec odmowy przez stronę pozwaną realizacji polisy OC, strona powodowa, mająca w dodatku siedzibę na terenie RP, wypłaciła poszkodowanemu, który również ma siedzibę na terenie RP, odszkodowanie, a następnie wystąpiła przeciwko stronie pozwanej z roszczeniem regresowym wyrażonym również w PLN. Z uwagi na brak podstawy prawnej do dochodzenia świadczenia w walucie obcej (art. 358 § k.c.), kwotę 100 000 euro należało (stosując analogię z art. 358 § 2 k.c.) przeliczyć według kursu średniego ogłoszonego przez NBP z dnia wymagalności roszczenia, czyli z upływem terminu wyznaczonego stronie pozwanej na spełnienie świadczenia w piśmie strony powodowej z 19 stycznia 2017 r. (k. 125-128). Strona powodowa wezwała stronę pozwaną do spełnienia świadczenia wyrażonego w PLN. Skoro nie było podstaw prawnych do żądania spełnienia świadczenia pieniężnego w euro, to tym samym strona powodowa nie mogłaby żądać zapłaty ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty wyrażonej w euro. Zważywszy na to, że określona w wezwaniu

do zapłaty kwota należności głównej (755 414,10 zł) znacząco przewyższała równowartość kwoty 100 000 euro liczonej według kursu średniego NBP z dnia wymagalności, bezprzedmiotowe było więc stosowanie art. 319 k.p.c., aczkolwiek - jak już wspomniano wyżej - wobec braku zaskarżenia skargą kasacyjną rozstrzygnięcia zawartego w pkt I ppkt 3 Sądu odwoławczego kwestia ta wymyka się spod kontroli kasacyjnej Sądu Najwyższego. Natomiast z uwagi na wystąpienie przez stronę powodową także z roszczeniami odsetkowymi - obejmującymi skapitalizowane ustawowe odsetki za opóźnienie w transakcjach handlowych od kwoty 748 291,10 zł za okres od dnia 7 marca 2017 r. (upływ wyznaczonego w wezwaniu do zapłaty terminu spełnienia świadczenia w kwocie 748 291,10 zł) do dnia 24 maja 2018 r. (tj. do dnia poprzedzającego dzień wniesienia pozwu) oraz ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia 25 maja 2018 r. do dnia zapłaty liczone od sumy kwoty należności głównej i kwoty skapitalizowanych odsetek (przy czym Sąd drugiej instancji uznał zasadność roszczenia w zakresie skapitalizowanych odsetek, ale w wysokości ustawowych odsetek za opóźnienie, a nie w wysokości ustawowych odsetek za opóźnienie w transakcjach handlowych) - określoną w pkt I ppkt 3 kwotę 100 000 euro należy identyfikować z jej równowartością przeliczoną na PLN po kursie średnim euro NBP z dnia wymagalności roszczenia o zapłatę kwoty 755 414,10 zł.

3. Niemniej jednak pomimo powyższych nieprawidłowości konstrukcyjnych zaskarżonego orzeczenia Sąd Najwyższy miał kompetencje do poddania go kontroli kasacyjnej w zakresie wyznaczonym opisem zakresu zaskarżenia, podstawami i wnioskami skargi kasacyjnej. Ze względu na charakter postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy nie był upoważniony do czynienia ustaleń faktycznych co do wysokości kursu średniego euro NBP, a w konsekwencji i do wykonania stosownych wyliczeń arytmetycznych. Dlatego też Sąd Najwyższy zarówno w kasatoryjnym wyroku, jak i w jego uzasadnieniu wymieniając kwotę 100 000 euro identyfikował ją opisowo z wartością tej kwoty wyrażonej w PLN przy zastosowaniu średniego kursu NBP z dnia wymagalności roszczenia strony powodowej w stosunku do pozwanej.

4. Sąd odwoławczy naruszył art. 481 § 1 k.c. i bezpodstawnie zasądził od strony pozwanej na rzecz strony powodowej skapitalizowane odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty przewyższającej równowartość kwoty 100 000 euro - z dnia

wymagalności roszczenia o zapłatę należności głównej - za okres od dnia 7 marca 2017 r. do dnia 24 maja 2018 r., a w konsekwencji bezzasadnie też zasądził ustawowe odsetki za opóźnienie za okres od dnia 25 maja 2018 r. do dnia zapłaty od kwoty przewyższającej sumę kwoty stanowiącej równowartość kwoty 100 000 euro z chwili wymagalności roszczenia głównego i kwoty skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty stanowiącej równowartość kwoty 100 000 euro (z chwili wymagalności roszczenia głównego) za okres od 7 marca 2017 r. do dnia 24 maja 2018 r.

Sąd odwoławczy nie uwzględnił skutków przewidzianego w łączącej strony umowie ubezpieczenia OC umownego potrącenia w zakresie tzw. franszyzy redukcyjnej w kwocie 200 USD (pkt III.13.9 o.w.u. k. 69 w zw. z pkt III polisy ubezpieczeniowej k. 52), na które strona pozwana powołała się w odpowiedzi na pozew (k. 253). Umowny charakter tego rodzaju potrącenia oznacza, że do powstania skutku kompensacji nie jest konieczne złożenie materialno-prawnego jednostronnego oświadczenia o potrąceniu, tak jak w przypadku potrącenia ustawowego (art. 499 k.c.) Rzecz jasna, w celu dokonania stosownych operacji rachunkowych, kwota wyrażona w walucie obcej podlega przeliczeniu na PLN.

Przedstawione wyżej uchybienia Sądu odwoławczego mają wpływ także na rozstrzygnięcie o kosztach procesu za pierwszą i drugą instancję, biorąc pod uwagę stosunek dochodzonej przez powoda kwoty 841 693,09 zł do sumy kwoty stanowiącej równowartość kwoty 100 000 euro z chwili wymagalności roszczenia głównego i kwoty skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie za okres od dnia 7 marca 2017 r. do dnia 24 maja 2018 r. naliczonych od kwoty stanowiącej równowartość kwoty 100 000 euro z chwili wymagalności roszczenia głównego.

5. Skarga kasacyjna nie zasługiwała na uwzględnienie w części, w jakiej - w ramach zakresu zaskarżenia - strona pozwana kwestionowała zasądzenie ustawowych odsetek za opóźnienie od dnia 25 maja 2018 do dnia zapłaty od kwoty skapitalizowanych ustawowych odsetek za opóźnienie od kwoty stanowiącej równowartość kwoty 100 000 euro, z chwili wymagalności roszczenia głównego, za okres od dnia 7 marca 2017 r. do dnia 24 maja 2018 r. (art. 482 k.c.).

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. i art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego na podstawie art. 108 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c.

Władysław Pawlak

Paweł Grzegorzczak

Dariusz Zawistowski

[PG]

[a.ł]